

Отже, власні особові імена – це слова, функціонування яких, як і усіх власних назв, залежить від різних лінгвальних і позалінгвальних факторів, тому вони підпорядковані як мовним законам, так і соціально-історичним, історико-культурним, юридичним та іншим закономірностям.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Белей Л. О. Ім'я дитини в українській родині. Харків: Фоліо, 2011. 283 с.
2. Белей Л. Українські імена колись і тепер. К.: Темпора, 2010. 128 с.
3. Карпенко Ю. Традиції та новаторство в розвитку українського іменника. *Мовознавство*. 2009. № 3–4. С. 9.
4. Медвідь-Пахомова С. М. Екстралінгвальні фактори в контексті розвитку слов'янських антропосистем: навч. посібн. Ужгород: УжНУ, 2003. 72 с.
5. Справочник личных имен и народов РСФСР / под ред. А. В. Суперанской. М.: Рус. язык, 1987. 3-е изд., испр. 656 с.
6. Суперанская А. В. Современный словарь личных имён: Сравнение. Происхождение. Написание. М.: Айрисс-пресс, 2005. 384 с.
7. Суперанская А. В. Структура имени собственного (фонология и морфология). М., «Наука», 1969. 206 с.
8. Худаш М. Л. З історії української антропонімії. К.: 1977. 236 с.
9. Чучка П. П. Антропонімія Закарпаття: монографія. К.: ТОВ «Папірус», 2008. 671 с.
10. Malec M. Imię w polskiej antroponimii i kulturze. Kraków: DWN, 2001. 135 s.
11. Milewski T. Słowiański eimiona osobowenatle porównawczym. *Z polskich studiów slawistycznych*. Ser. 2. Warszawa, 1963. 142 с.

ІСТОРИЧНА ПАМ'ЯТЬ У ПРАКТИКАХ ДЕМОКРАТИЧНОГО ВИХОВАННЯ

Ірина ТИМКІВ

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

Багатогранність поняття демократії та його впливу на виховання майбутніх поколінь не викликає сумніву. Його можна розглядати у двох значеннях: як форму внутрішнього устрою суспільної організації або політичну спрямованість в основі якої – влада народу.

Поява поняття демократії пов'язана із Стародавньою Грецією, де вона визначалась як особлива форма організації держави, за якої влада належить не одній особі, а усім вільним громадянам полісу. Цікаво, що такі відомі грецькі мислителі як Арістотель і Платон визначали демократію як гіршу форму правління, у порівнянні з аристократією та монархією.

Актуальними для нашого дослідження є міркування Платона, в яких автор намагається простежити взаємозв'язок між суспільним ладом та освітою. Одне з основних завдань освіти, на думку автора, має полягати у виявленні природних нахилів індивідів та розвитку їх для суспільного добра [2, с. 74]. Освіта безпосередньо ґрунтується на моделях, що їх породжують інституції, звичаї та закон. Тільки у справедливому суспільстві можна забезпечити належну освіту, і тільки ті, що мають відповідно вихований розум, здатні пізнати мету й правильно застосувати принципи речей [2, с. 75].

На взаємозв'язку та взаємообумовленості між освітою та демократією наголошував американський філософ та педагог Дж. Д'юї: демократичне суспільство мусить забезпечувати такою освітою, яка б орієнтувала індивідуальні інтереси в русло соціальних взаємин, скеровуючи особу, її звички та мислення на захист суспільних змін, але не на хаос [2, с. 82].

Французький мислитель Ж.-Ж. Руссо доводив, що єдиним джерелом та верховним носієм влади у державі є народ. Обґрунтована видатним мислителем ідея народного суверенітету стала вихідним принципом у теорії демократії. Згодом до цих принципів додалися наступні: ідея представництва (Ш. Монтеск'є), виборність органів влади, громадянський консенсус, мажоритаризм, дотримання та охорона інтересів меншості, участь народу у здійсненні державної влади, поділ державної влади, рівність та свобода, політичний

та ідейний плюралізм [5, с. 335–337]. Означені авторами поняття стали основоположними чинниками системи демократичного виховання багатьох країн.

Відмий англійський філософ Карл Поппер вважав демократію не тільки неможливою, а й недоцільною [5, с. 337]. Частково це пояснюється суперечністю між ідеєю народовладдя і неможливістю її практичного здійснення.

Автори Оксфордського політичного словника у визначенні поняття демократії звертають увагу на ряд важливих питань: кого вважати за «народ» і що таке його «більшість»?; чому більшість повинна керувати меншістю (якщо взагалі повинна)?; пряма чи представницька демократія?; демократія – це лише врядування більшості чи є інші риси, які становлять необхідний елемент її визначення? [3, с. 174–176]. Авторі підсумовують, що краще обмежити демократію самим урядуванням більшості та вважати, що толерантність, зміцнення прав і т.ін. – лише передумови демократії, а не її складові елементи [3, с. 176].

Доречною є теза німецького автора Б. Гуггенбергера, яка має для нас методологічне значення: «будь-якій концепції демократії, що задовольняє сучасні стандарти науки, необхідно бути достатньо комплексною і одночасно гнучкою... Теорія демократії не може обмежувати себе одним з яких-небудь завдань (співучасть чи ефективність, свобода чи рівність, правова чи соціальна держава, захист меншості чи влада більшості, автономія чи авторитет); навпаки, вона повинна комбінувати якомога більшу кількість тих уявлень про ціль, які викристалізувалися у західній філософії демократії, а також демократичній практиці і виявилися соціально значимими... потрібна теорія демократії, яка постійно визначає свою реальність, але ніколи не втрачає її з виду» [1, с. 7]

Сучасна українська держава обирає певний тип демократії шляхом розв'язання дилем, що стосуються її географічного положення, політичної ситуації, людського ресурсу, історії та історичної пам'яті. Сучасну українську демократію характеризують як таку, що лише формується і не має, власне, ні соціальної, ні політичної, ні ціннісної основи [4]. Такою основою, на нашу думку, може стати спільна історична пам'ять українського народу. Саме у ній можемо віднайти ознаки ідентичності українського народу, тривалі державотворчі та демократичні традиції українців. Історична пам'ять може виступати потужним засобом легітимації та делегітимації.

Залучення демократичних традицій у всі сфери суспільного життя, в тому числі й освітню, є вимогою часу. Можемо констатувати, що в історичній пам'яті українського народу збережено давні демократичні традиції. Одне із завдань сучасної школи – допомогти учням ретранслювати ці спогади, скласти цілісну картину минулого українського народу.

Таким чином, майбутнє сучасної демократії перебуває у нерозривному зв'язку не лише з політичною сферою суспільного життя, а й з економічною, соціальною та духовною. Виховання демократичної культури серед українського соціуму може бути успішним завдяки залученню інтелігенції до цієї справи та вихованню молоді в дусі демократичних традицій.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гуггенбергер Б. Теория демократии // Политология : хрестоматия / сост. Г. Богданов, Н. Бузуверова, Л. Кольшкіна, М. Мнухин. Магнітогорск : МГТУ ім. Г. И. Носова, 2005. С. 129–133.
2. Д'юї Дж. Демократія і освіта / Дж. Д'юї. Львів: Літопис, 2003. 294 с.
3. Короткий оксфордський політичний словник / [Пер. з англ.]; За ред. І. Макліна, А. Макмілана. К.: Основи, 2005. 789 с.
4. Швець В. Особливості становлення демократії та впровадження демократичних цінностей в Україні й світі // Віче. 2010. №17. URL: <http://www.viche.info/journal/2183/>
5. Шляхтун П. Політологія: історія та теорія: Підручник. К.: Центр учбової літератури, 2010. 472 с.